

POSTBUS 1400, 7500 BK ENSCHEDE

Aan geadresseerde

adres
Nijverheidstraat 30
7511 JM Enschede

postadres
Postbus 1400
7500 BK Enschede

telefoon
088 256 7800

internet
info@vrtwente.nl

UW KENMERK: -
BEHANDELD DOOR: J. ten Voorde

ONS KENMERK: VRT/19000312
E-MAIL: j.tenvoorde@vrtwente.nl

DATUM: 6 mei 2019
TELEFOON: 088 256 8369

ONDERWERP: Brand ANF Lingen

Geachte heer/mevrouw,

Graag willen wij u nader informeren over onze evaluatie van de brand op 6 december jl. bij Advanced Nuclear Fuels in Lingen. In het Algemeen Bestuur van 15 april jl. is de afhandeling van de brand aan de orde geweest en is besloten de gemeenteraden en andere betrokkenen te informeren.

1. Inleiding

Op 6 december 2018 heeft er brand gewoed bij Advanced Nuclear Fuels (ANF) in Lingen. Er was geen sprake van een brand in de kerncentrale. De brand bedreigde de kerncentrale ook niet. Om die reden was er geen noodzaak de Nederlandse burgers te informeren en hoefden veiligheidsprocedures niet in werking te worden gesteld. De brand is voor Veiligheidsregio Twente aanleiding om opnieuw naar onze afspraken en risico's in Duitsland te kijken en waar nodig te actualiseren.

Advanced Nuclear Fuels fabriceert brandstofstaven, componenten voor brandstofstaven en onderdelen voor de reactorkern zowel ten behoeve van kerncentrales in Europa als voor de wereldmarkt van het moederbedrijf Framatome. De vestiging Lingen fabriceert sinds meer dan 40 jaar brandstofstaven voor drukwater- en kokend water reactoren en speciale producten. Bovendien voert deze vestiging opdrachten uit op het gebied van ombouw en demontage van nog niet ingezette brandstofelementen en draagt daarmee bij aan het kernbrandstofvrij maken van stilgelegde Duitse kerncentrales.

De brand is ontstaan door een defect of een foutieve instelling van de verdamper. Daardoor liep de temperatuur op waardoor een kunststof tafelplaat oververhit raakte. De tafel vatte vlam. De gassen die daarbij vrij kwamen concentreerden zich in de afvoerleiding van de verdamper waardoor een mix van brandbaar gas ontstond. Daardoor ontstond een explosie met brand als gevolg.

De brand heeft geen gevaar opgeleverd voor de omgeving. Dit laten de resultaten van de grond-, water-, en luchtmonsters zien die door het Ministerie van milieu, energie, woningbouw & klimaat van de deelstaat Nedersaksen zijn gepresenteerd. Dit komt overeen met de metingen aan Nederlandse kant. Nederland kent een nationaal meetnet dat 24/7 de lucht op radioactiviteit meet. Als er onregelmatigheden worden gemeten, wordt de meldkamer gealarmeerd. Bij de metingen van 6 december zijn geen onregelmatigheden geconstateerd.

Door media aandacht is er maatschappelijke onrust ontstaan, dit vormt voor de Veiligheidsregio Twente reden om dit incident te evalueren.

De Veiligheidsregio Twente heeft voor het evalueren van incidenten een Kenniskring leren van incidenten. Bij elk GRIP-incident of ander incident waarbij geleerd kan worden stellen de operationeel leidinggevenden

samen met hun team een First Impression Report (FIR) op. Dit rapport is op 11 februari 2019 besproken in de vergadering van het Algemeen Bestuur. In dit overleg heeft het Algemeen Bestuur verzocht om aanvullende informatie. De volgende onderwerpen dienen terug te komen: informatie-uitwisseling, rol media en de afspraken rond de INES-0 meldingen.

In deze brief wordt aangegeven welke punten door de Veiligheidsregio Twente worden opgepakt. Een aantal punten is inmiddels in gang gezet, voor de overige punten geldt dat deze in de nabije toekomst zullen worden opgepakt. In het Algemeen Bestuur van 1 juli 2019 volgt een terugkoppeling op deze onderwerpen.

2. Gerealiseerde actiepunten

De volgende punten zijn naar aanleiding van de brand direct opgepakt door de Veiligheidsregio Twente:

- 2.1 'Incidenten' in de omgeving van de Kerncentrale, ook als er geen gevaar is of wanneer het incident al afgehandeld is, worden vanaf heden afgehandeld door de operationele organisatie onder verantwoordelijkheid van de operationeel leider. En waar nodig wordt op operationeel niveau contact gezocht met onze omliggende veiligheidsregio's, op de afgesproken wijze.
- 2.2 In de procedures binnen de kolom crisiscommunicatie is opgenomen dat er standaard een omgevingsbeeld gemaakt wordt bij 'mediagevoelige incidenten' mits de meldkamer of één van de functionarissen van een operationele dienst weet heeft van het incident. Bij een klein incident buiten de kerncentrale, zoals bij ANF op 6 december, is er een trigger nodig om de crisiscommunicatie kolom operationeel op te starten. Criteria hiervoor worden opgesteld om er voor te zorgen dat bij toekomstige vergelijkbare situaties de kolom eerder is aangehaakt. Een eerste actie bij incidenten buiten de kerncentrale is het maken van een omgevingsbeeld. Door analyse van de (sociale) media wordt een beeld geschetst van wat er zich in de buitenwereld afspeelt. Bij geconstateerde informatiebehoefte en/of onrust onder inwoners wordt dan actief gecommuniceerd vanuit de Veiligheidsregio. Wanneer er een incident is in KKE Lingen starten de procedures die beschreven staan in het rampbestrijdingsplan KKE.
- 2.3 Naar aanleiding van de brand op 6 december heeft er op 4 maart jl. een bezoek plaatsgevonden aan Polizeidirektion Osnabrück. Namens Twente zijn Onno van Veldhuizen (voorzitter VRT), John Joosten (portefeuillehouder VRT), Stephan Wevers (brandweercommandant VRT) en Wim van der Loos (beleidsadviseur VRT) hierbij aanwezig geweest. Tijdens dit bezoek is specifiek gesproken over de rol van (social) media, grensliaisons, en het in kaart brengen van de risicovolle objecten aan beide kanten van de grens. De voortgang van deze projecten komt terug in deze brief.

3. Vervolgstappen

De volgende punten worden de komende periode opgepakt door de Veiligheidsregio Twente:

3.1 Informatie-uitwisseling

3.1.1 Grensoverschrijdende risico's

Voor een incident (vanaf dreigend kernongeval) in de kerncentrale zijn duidelijke afspraken gemaakt over de informatie-uitwisseling. De meldkamer Twente wordt dan direct geïnformeerd door de Leitstelle Emsland. De operationele leider wordt dan direct geïnformeerd en kan waar nodig de crisisorganisatie direct laten alarmeren. Deze afspraken zijn vastgelegd in het rampbestrijdingsplan KKE Lingen.

Voor incidenten, die niet vallen binnen dit rampbestrijdingsplan worden op basis van op te stellen criteria (technisch en sociaal-maatschappelijk) aanvullende afspraken gemaakt over informatie-uitwisseling.

3.1.2 Gesprek meldkamers

Binnenkort vindt een overleg plaats tussen de meldkamers Twente, Noord-Nederland, Apeldoorn en Leitstelle Emsland, Emden, Grafschaft Bentheim en Regionaleitstelle Ostfriesland. Daarbij zal het vroegtijdig informeren van elkaar, ook bij mediagevoelige onderwerpen, aan de orde komen.

Doel van dit overleg is dat er duidelijke afspraken moeten worden gemaakt over wanneer de meldkamers elkaar informeren. Basis voor deze afspraken zijn de criteria die worden opgesteld zoals beschreven in 3.1.1.

3.1.3 Grensliaison

In de strategische agenda 2018-2022 risico- en crisisbeheersing van het Ministerie van Justitie en Veiligheid is grensoverschrijdende samenwerking genoemd als één van de prioriteiten. De samenwerking op regionaal niveau is een onmisbare schakel in dit voornemen. Hiervoor gaat gewerkt worden met grensliaisons. Grensliaisons zijn functionarissen van de veiligheidsregio's en de Duitse (en Belgische) crisiscentra die bij een grensoverschrijdend incident naar het crisiscentrum van het buurland gaan om daar als verbindingsofficieren o.a. informatie gaan verstrekken, uitleg geven over de werkwijze in het thuisland en contacten te leggen. De grensliaison wordt ingezet ten behoeve van de (boven)regionale crisisbeheersing. Bij incidenten met een grotere (landelijke) impact, gaan er andere mechanismes werken.

Onlangs heeft het ministerie van J&V de Veiligheidsregio's, liggend aan de Duits-Nederlandse grens, verzocht over te gaan tot het instellen van een grensliaison. Er is inmiddels aan Nederlandse kant een poule van in totaal 16 medewerkers. Deze medewerkers komen uit de Veiligheidsregio's die gesitueerd zijn aan de Duits-Nederlandse grens. Binnen de Veiligheidsregio Twente moet dit nu verder worden geïmplementeerd.

3.1.4 Externe partners

Gesprekken zijn gaande met de Autoriteit Nucleaire Veiligheid Stralingsbescherming (ANVS) en het Nationaal Crisis Centrum (NCC) om de bestaande afspraken waar nodig te actualiseren.

De ANVS ziet er op toe dat de nucleaire veiligheid en stralingsbescherming in Nederland voldoen aan de hoogste eisen. De ANVS stelt daarvoor regels op, verleent vergunningen, ziet toe op de naleving daarvan en kan handhavend optreden.

Het NCC beheert het stelsel van de (rijks)crisisstructuur en faciliteert informatiemanagement en crisiscommunicatie op rijksniveau. De NCC-frontoffice fungeert 24 uur per dag als informatieloket en (inter-)nationaal single point of contact voor crisisbeheersing. Tijdens een (dreigende) crisis is het NCC daarmee voor veiligheidsregio's, departementen en een groot aantal andere partners een informatieknooppunt.

3.2 Communicatie

3.2.1 Rol Media

De berichtgeving in de regionale media leidde tot vragen en gevoel van onveiligheid. Op 9 april jl. heeft een gesprek plaats gevonden met RTV Oost. Eén van de onderwerpen die tijdens dit gesprek aan de orde is gekomen, is de rol van RTV Oost bij de brand van 6 december, mede in relatie tot de rol als calamiteitenzender.

RTV Oost heeft hierbij aangegeven dat er niet is gewerkt volgens hun eigen procedure. De afspraak binnen RTV Oost is dat de informatie bij dergelijke belangrijke nieuwsitems wordt geverifieerd. Deze verificatie heeft niet plaatsgevonden.

3.2.2 Communicatie INES 0 meldingen ("ongewone voorvallen")

In het Algemeen Bestuur van 8 oktober 2018 is afgesproken dat het bestuur niet meer altijd wordt geïnformeerd over een International Nuclear and Radiological Event Scale 0 (INES 0) melding, aangezien deze meldingen geen gevolg hebben voor de veiligheid of gezondheid van inwoners of het milieu. Meldingen in deze categorie zijn meldingen over bijvoorbeeld een schroef die los zit of een deur die niet goed sluit bij de kerncentrale. De INES meldingen worden gepubliceerd op de websites van het KKE en het Umweltministerium van Nedersaksen. Veiligheidsregio Twente houdt de meldingen op deze websites in de gaten en monitort of - en zo ja hoe - hierover wordt gesproken in de (social) media. Als er reden is wel te informeren, bijvoorbeeld op basis van de media aandacht, wordt dit uiteraard gedaan. Deze afspraak hoeft niet worden herzien als gevolg van het incident van 6 december, hierbij was namelijk geen sprake van een INES-0 melding, maar van een daadwerkelijke incident, (brand).

Wanneer er sprake is van een reëel (dreigend) kernongeval wordt de Veiligheidsregio Twente gealarmeerd en treedt het RBP KKE Lingen in werking met de daarbij behorende communicatie en bestuurlijke verantwoordelijkheden.

Voor incidenten, zoals die van 6 december, waarbij geen gevaar is voor de veiligheid of volksgezondheid van inwoners van Twente dienen zoals aangegeven onder 3.1.1 nadere afspraken te worden gemaakt over wanneer en de wijze waarop de Veiligheidsregio Twente geïnformeerd wil worden door Duitsland.

3.3 Kerncentrale Lingen

3.3.1 Actualisatie Rampbestrijdingsplan KKE Lingen

Conform reguliere procedure wordt het RBP KKE Lingen op dit moment geactualiseerd. Planning is dat deze op 1 juli a.s. geagendeerd wordt in Algemeen Bestuur.

Het doel van het RBP KKE Lingen is het op een gestructureerde wijze ordenen van taken, bevoegdheden en plannen van de verschillende bij het (dreigende) stralingsincident betrokken overheden, hulpdiensten en organisaties. Het plan is bedoeld voor operationele en bestuurlijke functionarissen die te maken kunnen krijgen met een (dreigend) stralingsincident met effecten op Nederlands grondgebied. Dit plan geeft inzicht in de mogelijke gevolgen bij een (dreigend) stralingsincident en de belangrijkste aandachtspunten hierbij voor hulpdiensten en ketenpartners.

3.3.2 Distributie van jodiumtabletten

In 2015 is door Veiligheidsregio Twente in samenwerking met de gemeenten Dinkelland en Losser de predistributie van jodiumtabletten verzorgd aan inwoners tot 40 jaar in het gebied binnen de 25 km zone van de kerncentrale Emsland. In 2017 heeft het ministerie van VWS de predistributie van jodiumtabletten verzorgd aan inwoners tot 18 jaar in de 100 km zones rond de kerncentrales in Borssele, Doel, Tihange en Emsland. Dit betreft het resterende deel van Twente. Zwangere vrouwen worden middels verloskundigen erop geattendeerd dat zij jodiumtabletten kunnen verkrijgen bij de apotheken.

In 2019 worden de nog openstaande vervolgacties opgepakt:

- Scholen en instellingen voor kinderopvang in de 20 km zones (25 km voor Emsland) kunnen zich aanmelden bij VWS voor een eigen voorraad jodiumtabletten. Voor Twente gaat het om postcodegebieden 7635 (Lattrop-Brecklenkamp), 7591 Denekamp, 7588 Beuningen en het noordoostelijk deel van 7587 De Lutte).
- De WHO-richtlijn waarin aanbevolen wordt om jodiumtabletten te verstrekken aan hulpverleners die in mogelijk radioactief besmet gebied worden ingezet (noodhulp, meetploegen) zal op nationaal en regionaal niveau worden geïmplementeerd.

Uitgangspunt bij de predistributie is geweest dat op het moment van een (dreigend) kernongeval maximaal 10-15% van de doelgroep – om welke reden dan ook – niet over jodiumtabletten kan beschikken. Voor Twente betekent dit maximaal 24.000 personen. Om deze personen toch te voorzien tijdens een ramp zal een plan door de VRT worden opgesteld.

3.3.3 Opleiden, trainen en oefenen

In 2019 wordt een masterclass stralingsincidenten op strategisch niveau georganiseerd. Deze masterclass wordt gegeven door het IFV. De masterclass richt zich op het brede scala van stralingsincidenten.

Door de ANVS is toegezegd dat er in 2020 een gezamenlijke oefening met Duitsland plaatsvindt, waarbij Veiligheidsregio Twente één van de deelnemers is. In de eerste week van november 2019 vindt in Duitsland een zogenaamde stafoefening plaats, waarbij de kerncentrale, de Landkreis Emsland en de deelstaatsministeries in Nedersaksen deelnemers zijn. Veiligheidsregio Twente wordt bij de voorbereiding van deze oefening betrokken.

We hopen/verwachten u hiermede voorlopig voldoende geïnformeerd te hebben.

Rond de zomer zullen we u wederom informeren naar aanleiding van onze vergadering van 1 juli.

Met vriendelijke groet,
namens het Algemeen Bestuur van Veiligheidsregio Twente,

H.G.W. Meuleman
Secretaris Veiligheidsregio Twente

S.W.J.G. Schelberg
Vice Voorzitter Veiligheidsregio Twente

Bijlage 1

Verzendlijst:

- De 14 Twentse gemeenten
- Provincie Overijssel
- Veiligheidsregio's Groningen, Drenthe, Friesland, IJsselland, Noordoost Gelderland, Gelderland-Midden en Flevoland